

MEHMET AKİF ERSOY'UN SPORCU KİŞİLİĞİ, SPORUN AKİF'İN KİŞİLİĞİ VE MİSRALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ*

Selçuk ÖZDAĞ
Savaş DUMAN*****

ÖZET

Güçlü bir ahlak yapısı, sağlam bir bünye, mısraları kadar güçlü yumruğu ve bitmek bilmeyen bir vatan sevgisi. Mehmet Akif Ersoy. Sanat ve fikir dünyasının seçkin şahsiyetlerinden biri o kuşkusuz. Mısraları ile Türk milletine bağımsızlık ve istiklal yolunda milli benliğin ve milli duyguların uyanması sırasında tarih sahnesine çıkmış, Misak-ı Milliye'nin en büyük kahramanlarında birisidir. Ayrıca sahip olduğu ahlak yapısı ile gençlere örnek olabilecek bir şahsiyettir. İşte tüm bu olgu ve sıfatlardan yola çıkarak Mehmet Akif Ersoy'un kişilik özelliklerinin kaynaklarına inmek, araştırmak ve okumak bize zor günlerde yol gösterici bir harita, insan olarak iyi bir edep ve sağlam bir ahlak katacaktır.

Anahtar kelimeler: Mehmet Akif Ersoy, spor, sporcu karakter,

THE SPORTIVE PERSONALITY OF MEHMET AKİF ERSOY AND THE EFFECTS OF SPORTS ON AKİF'S PERSONALITY AND VERSES

ABSTRACT

Mehmet Akif Ersoy, who had a high morale, a healthy body, a strong personality like his verses and everlasting patriotism, was one of the esteemed characters of the intellectual life. Being one of the most important heroes of the National Pact with his verses, Mehmet Akif Ersoy appeared on the history scene during the rise of national identity and national sentiment on the way of the independence of the Turkish People. Furthermore, he was a perfect role model for the teenagers with his high-level of moralistic value. Regarding this whole phenomenon and the attributes, looking into the sources of the personality of Mehmet Akif Ersoy and reading about him will serve us as a compass in hard times and make us have good manners and a high morale as human-beings.

Key words: Mehmet Akif Ersoy, sports, sportive character.

1.GİRİŞ

Mehmet Akif Türk genci ve milleti için bir timsal, Türk edebiyatı için bir "üstat"tır. Mehmet Akif Ersoy'un şahsiyet kaynaklarına indiğimizde karşımıza en başta güçlü bir aile yapısı çıkıyor. Mehmet Akif'i hayatı boyunca

* Bu çalışma 2.Uluslararası Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur. Ankara, 31-02 Haziran 2012

** Dr.Selçuk Özdağ, 24.Dönem Milletvekili-TBMM.

*** Dr.Savaş Duman, Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu-Muğla. savasduman@mu.edu.tr

Selçuk ÖZDAĞ-Savaş DUMAN

koruyacak, hayat felsefesi yapacak ve sanatına yansıtacak Kur'an sevgisini ve bilgisini annesi Emine Şerife Hanım ve babası Tahir Efendi'den almıştır. "İlk din terbiyemi, ev, mahalle, ilk mektep ve rüştiye tahsilinde aldığım telkinler vermiştir. Bilhassa evin bu husustaki etkisi büyüktür. Annem çok ibadet eden ve günahlardan kaçınan bir hanımdı; babam da öyle (...). İbadetin vecdini, zevkini, heyecanını tatmışlardı". Bu alıntıda özellikle son cümleye dikkati çekmek istiyorum. Onun ailesi "ibadetin zevkini tatmış" bir ailedir. Belli ki bu ailede yaşanan İslamiyet, bilime, içtenliğe ve umuda dayanan bir İslamiyet'tir. İslam'a bağlılığı, cahilliğe, taklide ve korkuya dayanan bir kimsenin ibadetinden zevk duyması mümkün değildir. Çocuk Akif, anneciği Emine Şerife Hanım'ın tatlı sesiyle okuduğu Kur'an ayetlerini duya duya büyüdü. Babası Tahir Efendi'nin onlar üzerindeki açıklamalarını ve düşüncelerini dinleye dinleye olgunlaştı. Çocukluğunu ve ilk gençlik yıllarını içinde yaşadığı bu "Kur'an'lı ev", Mehmet Akif'e ömrünün sonuna kadar hiçbir zaman soluklaşmayacak ve silinmeyecek birtakım şahsiyet özellikleri kazandırmıştır. Bunların başında "samimiyet" gelir. Mehmet Akif Ersoy, şiirleri ile nesirlerinde anlattığı duygu ve düşüncelerinde kelimenin gerçek anlamıyla "samimi" olan bir şahsiyettir. Bunu şiirlerinin, dolayısıyla sanatının en büyük hünere sayacak kadar ileri götürmüştür. Mehmet Akif'in şahsiyetinin kaynaklarından bir diğeri de spordur. Spor, Mehmet Akif'in hayatında ve kişiliğinde önemli bir yer tutuyordu. Akif, güreş, yüzme, taş atma ve koşma gibi spor dallarıyla yakından ilgileniyordu. İstanbul boğazının bir ucundan diğer ucuna yüzüyordu.

Pehlivanlık ise Akif'in kuşkusuz en çok ilgilendiği ve merak duyduğu spordur. Mehmet Akif Ersoy'un şahsiyetini besleyen ikinci kaynak "pehlivanlı mahalle"dir. Buna kısaca "spor"dur, diyebiliriz. O, daha öğrencilik yıllarındayken yüzme, atlamak, taş atmak ve koşmak gibi spor dallarıyla yakından ilgilenmeye başlamıştır. Mehmet Akif'in yüzmeye karşı tutkunluğunu, arkadaşı Ali Rıza Uğur, "*O, denizi gördü mü, biz de onun yüzdüğünü görürdük.*" cümlesiyle âdeta özetlemiştir. Bu sporların arasında onun en çok ilgilendiği, şüphesiz "pehlivanlık"tır. Kıyıcı Osman'dan güreş dersleri alan Mehmet Akif, mahallede, mektepte, hatta yakın çevredeki köy ve kasabalarda güreş müsabakalarına katılmıştır. Mehmet Akif, pehlivanlığa sadece bir spor değil, "bünyenin fazileti" olarak bakıyordu. Ona göre pehlivanlar "içki bilmez" ve "fuhuş tanımaz" temiz insanlardı. Gençliğinde onu zararlı alışkanlıklara kapılmaktan "Kur'an'lı ev" ile "pehlivanlı mahalle" kurtarmıştır. Başta pehlivanlık olmak üzere ilgilendiği sporlar, Mehmet Akif'in bünye bakımından "sağlam", ahlak bakımından "iyi" ve irade bakımından "kararlı" bir şahsiyet olarak yetişmesini kolaylaştırmıştır (Duymaz, 2006).

Pehlivanlık Geleneksel Türk Sporunun tüm özelliklerini, Türk kültürünün örf ve adetlerini en güzel biçimde yansıtan bir spordur. Kültür sporudur, örf ve

**Mehmet Akif Ersoy'un Sporcu Kişiliği, Sporun Akif'in Kişiliği Ve Mısraları
Üzerindeki Etkisi**

adet sporudur. Mertlik ister, dağ gibi bir yürek, cesaret ister, ahlak ve edep sporudur. İşte bu özellikler Mehmet Akif'in bir anda pehlivanlığa merak uyandırmasına sebep olacaktı. Mehmet Akif, pehlivanlığa sadece bir spor değil "bünyenin fazileti" olarak bakıyordu. Ona göre pehlivanlar "içki bilmez" ve "fuhuş tanımazlardı" temiz insanlardı. Gençliğinde onu zararlı alışkanlıklara kapılmaktan "Kur'an'lı ev" ve "pehlivanlı mahalle" kurtarmıştır. Başta pehlivanlık olmak üzere ilgilendiği sporlar, Mehmet Akif'in bünye bakımından "sağlam", ahlak bakımından "iyi", irade bakımından "kararlı" bir şahsiyet olarak yetişmesini kolaylaştırmıştır (Yardım, 2006). Akif'in sporcu kişiliğinde kuvvet, cesaret, mertlik, hamiyetperverlik ön plandadır (Çapan, 1991). Mehmet Akif göre genç, sağlam olmalı, güreş, yüzme, atıcılık, binicilik, gibi sporları yapabilmelidir. Mehmet Akif'in kendisinde bu sporları bizzat yaparak Türk gençliğine örnek olmaya çalıştığını söyleyebiliriz (Pepe, 2008). Tahsil hayatı boyunca daima derslerinde birinci olan Mehmet Akif, aynı zamanda çeşitli sporlarla meşgul oluyor, bunları da, derslerine mâni olmadan, en iyi şekilde yapıyordu. On dört yaşında iken Osmanlı toplumunda asırlardır en sevilen ve yaygın spor olan yağlı güreşe başlamıştı. 16-18 yaşlarında, köy düğünlerindeki güreşlere katıldığı olmuştur. Uzun mesafeleri yorulmadan yürüyor; hafta sonları okula giderken, Fatih'ten Halkalı'ya ve bazen güreşmek için Halkalı'dan Çatalca'nın köylerine yürüyerek gittiği oluyordu. Ayrıca gülle atar, ata biner ve çok iyi yüzerdi. İstanbul Boğazı'nı da yüzerek geçmiştir.

Ömrü boyunca daima manevî ve fikri bir mücadele içinde yaşayan Akif'in, günün birinde ve ihtiyaç halinde, bedenen cihad etmek için de hazır bulunmayı bir ibadet saydığı ve bunun için gayret gösterdiği anlaşılmaktadır. (Düzdağ, 2006)

.....
***Yumuşak başlı isem kim dedi uysal koyunum
Kesilir belki, fakat çekilmeye gelmez boyunum.
Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim
Onu dindirmek için, kamçı yerim çifte yerim***

M. Akif Ersoy

Spor elbette Mehmet Akif'e birtakım fiziksel özellikler katmıştır. Mehmet Akif sağlam ve gürbüz bir bünyeye sahipti. Aynı zamanda mertti, yalan sevmez, kin tutmazdı, mısrasında dediği gibi "Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim" diyebilecek kadar yufka yürekliydi. Azim sahibi bir insandı. Soğuk Ankara günlerinde ikamet ettiği Taceddin Dergâhından sırtında bir palto olmadan arkadaşından aldığı emanet palto ile ulustaki meclis binasına yürüyordu. Büyük bir vatanseverdi. O bizlere örnek olabilecek şahsiyet özelliklerine sahipti. O, her okuduğumuzda bizi diğer milletlerden farklı

Selçuk ÖZDAĞ-Savaş DUMAN

olduğumuzu hissettiğimiz, mısralarını her okuduğumuzda geçmişimizi hatırladığımız İstiklal Marşımızın şairiydi. Ve öyle mütevazı bir insan ki, İstiklal Marşını Safahatına almamıştı, bu marş yüce Türk Milleti'nindir demişti. Mehmet Akif'in hem şahsiyeti, hem sanatı, milletimizin de gönülden benimsediği bu feyizli kaynaklardan beslenmiştir. Bu sebeple onun şiiri, nesiller okunmuş, sevilmiş insanımızı ve gençlerimizi terbiye etmiştir. Bugün de postmodernizmin getirdiği şüphe, tereddüt ve bulanım ortamında Safahat'ın yol göstericiliğine ihtiyacımız devam etmektedir (Duymaz, 2006). İbrahim Alâeddin şöyle diyor; "Mehmet Akif'in yetişmesi gençlerce bir örnek olarak anlatılmaya layıktır. En küçük yaşından itibaren her türlü imkansızlıklarla gürleşmişti. Bünyesi de, ruhu da hayatın güçlükler ile ve yoksulluklar ile çarpışarak mukavemet ve kudret kazanmıştır (Kutay, 1963).

Mehmet Akif'in gerek sporcu kişiliği, gerekse mizaç ve karakterindeki üstün vasıflar eserlerinde de kendisini göstermektedir (Çapan, 1991). İslam'ın teşvik ettiği sporun çok değişik gaye ve faydaları vardır. Bunlarla, bir taraftan Müslümanların ibadetlerine ve diğer dinî görevlerine daha kuvvetli bir arzu ile sarılmalarını, diğer taraftan yine onların yurt savunmasına topyekün hazırlıklı olmalarını sağlar. Bu tür oyunlar içerisinde sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), yüzme, atıcılık, binicilik, koşu (atletizm) ve güreş gibi sporları tavsiye ve teşvik etmiş, hatta kendileri de bunlarla meşgul olmuşlardır. Nitekim atıcılık, İslamiyette en fazla önem verilen spor dallarından biri olmuştur. Kur'an-ı Kerim'deki; "Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz nisbetinde kuvvet hazırlayınız." (Enfal, 60) mealindeki ayette belirtilen kuvvetin "atıcılık" olduğunu üç defa belirterek söyleyen Peygamberimiz (s.a.s.) (Riyazu's Salihin terc. 2) hem atıcılığın önemine hem de günümüzde kullanılan her çeşit atış aletlerinin kullanılmasına işaret etmiştir. Binicilik de dinimizce teşvik edilen spor dallarından biridir. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah buna işaretle: "Binmeniz için ve bir zinet olarak atları yarattık." (Nahl, 8) buyurmaktadır. Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) de, "Atıcılık ve binicilik öğreniniz." buyurarak (Riyazu's Salihin, II, 1564; Darimi, II, 124) binicilik öğrenmeyi Müslümanlara tavsiye etmiştir. Hatta biniciliği sadece tavsiye etmekle kalmamış; zaman zaman müsabakalar da düzenleyerek bu müsabakalarda derece alanlara maddi ödüller vermiştir. (Nesaî, Hayl, 14) Atıcılık ve binicilik yanında İslamiyette koşmanın da tavsiye edildiğini ve Ashab-ı Kiramın buna gereken önemi verdiğini görüyoruz. Peygamberimiz (s.a.s.) bu hususta da: "Ok yarışı yapın, vücutça sertleşin, yalın ayak yürüyün." buyurduğu rivayet edilir. (Mecmau'z-Zevaid, Heysemî, 5/136) Güreş de sevgili Peygamber Efendimizin bizzat yaptığı sporlar arasındadır. Rivayete göre Peygamberimiz, pehlivan Rukame ile defalarca gürleşmiş ve her defasında onu yenmiştir. (İbni Hişam: I, 390-91) Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) ümmetine her konuda güçlü olmalarını tavsiye etmiş ve yukarıda sözü edilen spor dallarını yapmalarını istemiştir. Sadece istemekle kalmamış zaman zaman kendisi de buna katılmak suretiyle önderlik etmiştir (Yağcı, 2010).

***Mehmet Akif Ersoy'un Sporcu Kişiliği, Sporun Akif'in Kişiliği Ve Mısraları
Üzerindeki Etkisi***

Ata sporlarımızdan biri olan “okçuluk”un da canlandırılmasını ve geliştirilmesini isteyen Atatürk, verdiği emir ve direktiflerle bu sporun Türk gençliği tarafından yapılmasını desteklemiş ve bu sporu organize eden dernekleri ziyaret etmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren uluslararası yarışmalarda iyi sonuçlar alan başarılı sporcular ödüllendirilmiş ve övülmüştür (Tuncel, 2007). 1927 yılında at yarışlarının en büyüğü olan “Gazi koşusu” yarışlarını başlatan Atatürk’tür ve 1930 yılında “binicilik federasyonu”nu da kurmuştur (Gören, 2004). Yine, spor branşları arasında güreşi çok sevdiği “benim en çok sevdiğim spor, güreştir” diyerek ata sporuna verdiği önemi oraya koymuştur ve Atatürk’ün güreş sporu yaptığı belirtilmektedir (Arığ, 1988).

Atatürk; Türk sporunu sevk ve idare edenlere şu emir ve direktifleri vermiştir. “Türk sosyal bünyesinde spor hareketlerini düzenlemekte vazifeli olanlar, Türk çocuklarının spor hayatını yüceltmeyi düşünürken sadece gösteriş için herhangi bir yarışmada kazanmak azmiyle spor yapmazlar. Esas olan her yaştaki Türkler için beden eğitimi sağlamaktır. Her çeşit spor faaliyetlerini, Türk gençliğinin milli terbiyesinin ana unsurlarından saymak lazımdır. Bu işte, hükümetin şimdiye kadar olduğundan daha çok ciddi ve dikkatli davranması, Türk gençliğinin spor bakımından da milli heyecan içinde itina ile yetiştirmesi önemli tutulmalıdır.” K. Atatürk (Turan, 2003). Atatürk’ün, meşhur Kurtdereli Mehmet Pehlivan'a yazdığı mektuptan şu cümleleri elbette hatırlarsınız:

- Seni cihanda ün almış bir Türk pehlivanı olarak tanıdım. Parlak muvaffakiyetlerinin (başarılarının) sırrını şu sözlerle izah ettiğini de öğrendim: "Ben her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm." Bu dediğini en az yaptıkların kadar beğendim. Onun için senin bu değerli sözünü Türk sporcularına bir meslek düsturu olarak kaydediyorum. Bununla, senden ve sözlerinden ne kadar memnun olduğumu anlarsın. Çoluk çocuğun için sana ufak bir armağan gönderiyorum. O, bu mektubumla beraberdir.

Pehlivan ömrünün tam sağlıkla uzun sürmesini dilerim. Atatürk'ün mektubuna eklediği armağan ise şuydu: İş Bankası Umum Müdürlüğüne Kurtdereli Mehmet Pehlivan'a 1000 lira veriniz. Bu para, birinci kanun (Aralık ayı) aylığımdan faiziyle kesilecektir. (Atabeyoğlu,1981). Mehmet Akif Ersoy sanatı ile edebiyatı ile sporcu kişiliği ile ahlaki ve edebi ile bizlere yol gösterici bir haritadır. Mehmet Akif Ersoy'u okumak araştırmak aynı zamanda güreşçi, atlet, yüzücü, güre atıcısı, at binicisi ve silah atıcısı olmaktır aynı zamanda vatanına milletine faydalı işler yapmak için anahtarı eline almaktır. Akif demek centilmenlik, fair-play demektir. Onu okumak edep okumak demektir. Kur'an ın pırıltılarını görmek demektir. Geçmişimiz ile yüzleşmek demektir. Onu okumak hazdır. Türk gençliği ve sporcusu için Mehmet Akif Ersoy örnek bir şahsiyettir.

KAYNAKÇA

- Arıĝ, V.N. (1988). **Atatürk ve Güreş**, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Atabeyoğlu, C. (1981). Atatürk ve Spor, İstanbul: Hisarbank Kültür Yayınları.
- Çapan, M.Ş. (1991) **Akif'in Sporcu Kişiliği ve Asım'da Tiplediđi İnsanların Beden Yapısı Üzerine Bir Araştırma**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, Elazığ. 5(1): 99-109.
- Duymaz, R. (2006). **Mehmet Akif Ersoy'un Şahsiyetinin Kaynakları**, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 7(73).
- Düzdağ, M.E. (2006). **Mehmet Akif Ersoy'un Hayatı ve Eserleri**, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 7(73).
- Gören, M. (2004). **Bir Spor Devrimcisi: Atatürk, Bütün Dünya**, Başkent Üniversitesi Kültür Yayını, Sayı: 2004/11, Ankara.
- Kutay, C.(1963). **Necid Çöllerinde Mehmet Akif, Tarih Konuşuyor Serisi Yayınları: VII. s.283**. İstanbul
- Pepe, K. (2008). **Mehmet Akif Ersoy Spor Sevgisi ve Gençlik İdeali**, I. Uluslararası Mehmet Akif Sempozyumu, 19-21 Kasım, Burdur
- Tuncel, F. (2003). **Atatürk, Gençlik ve Spor**, Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spormetre, Ankara; 1(1): 9-10.
- Turan, E. (2003). **Atatürk İçin Spor Hobi Deđildi**, Künye Dergisi, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Yağcı, R. (2010). **İslam'da Spor**, Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi Diyanet Avrupa aylık dergisi. s.129 Dergah ofset, İstanbul.
- Yardım, M.N.(2006). **Mehmet Akif Ersoy'un Çocukluk Yılları**, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, özel sayı 7(73). Ankara.